

Aan	Gemeente Lansingerland	Behandeld door	
T.a.v.	Marieke de Wit		Marianne Zegwaard
Van	Marianne Zegwaard		E marianne.zegwaard@stantec.com
Betreft	Verslag brainstormsessie dd 23-4-2018		T 015 7511848
Datum	24 mei 2018		M 06 25037254
Projectnummer	M18A0098		
Kopie naar	Tim van der Noll, Lotte Bontje, Marjolein Holster (Renewi), Richard van Rijn (Renewi)		
Ons kenmerk	20180524 definitief verslag brainstorm Lansingerland		

1 Inleiding

Gemeente Lansingerland wil begin 2019 een nieuw grondstoffenbeleidsplan door de raad laten vaststellen. In het kader van dit nieuwe beleidsplan is op 23 april 2018 een brainstormsessie georganiseerd. Doel van de brainstorm was om verbeterpunten te benoemen, de toekomstige ontwikkelingen te inventariseren en ideeën te ontwikkelen voor mogelijke nieuwe toekomstscenario's voor de inzameling in Lansingerland.

Deelnemers brainstormsessie

Bij deze sessie waren zowel de intern betrokkenen als vertegenwoordigers van contractant Renewi aanwezig:

- Lansingerland
  - Marieke de Wit - programmaleider Afval & Schoon
  - Tim van der Noll - contractmanager Afval & Schoon
  - Lotte Bontje – adviseur Afval & Schoon
- Renewi
  - Marjolein Holster – adviseur beleid en ontwikkeling
  - Richard van Rijn – adviseur gemeenten

Notitie

Deze notitie geeft een beknopt verslag van de inhoud en resultaten van deze brainstormsessie.

De presentatie die tijdens deze bijeenkomst is getoond, is als bijlage bij deze notitie gevoegd.

2 Stand van zaken

In het afvalbeleidsplan 2014-2018 is als doel gesteld om in 2018 55% afvalscheiding te realiseren. Hiervoor zijn diverse maatregelen benoemd.

Terugkijkend constateren we het volgende:

- De meeste maatregelen uit het plan zijn uitgevoerd.
- In 2017 is een scheidingspercentage behaald van 53,1%.
- De afvalstoffenheffing is in de loop der jaren gedaald.
- De kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen is goed. Er vindt weinig afkeur plaats (soms inhoud PMD-verzamelcontainers).

Maatregelen 'in uitvoering'

Op dit moment wordt op een aantal punten nog aan het systeem 'gesleuteld':

- Pilot-opstellingen voor GFT bij de hoogbouw (ondergrondse duocontainer en GFT-zuil). Bij opschaling is voor een groot deel van de complexen maatwerk vereist.
- Communicatiecampagne is uitgebreid over het gehele jaar. Er wordt ingespeeld op de kracht van de herhaling.

Aandachts-/verbeterpunten

- GFT en papier/karton nog in ruime mate aanwezig in het restafval (telt ook 'aan' qua gewicht).
- Circa 6000 huishoudens maken gebruik van een 140-liter container voor papier/karton. Met de toenemende hoeveelheid karton is deze eigenlijk te klein; er treedt sneller verklemming op. Omwisselactie lijkt gewenst.
- Aandacht voor educatie is tot nu toe achtergebleven. Moet plek krijgen in nieuwe beleidsplan.
- Inzameling van PMD via de zak leidt tot overlast in de openbare ruimte door verwaaiing van zakken en doordat de zakken soms dagenlang aan de kroonringen hangen (doordat inwoners de zakken te vroeg ophangen).
- In de looptijd van het huidige beleidsplan is het VANG-bestuursakkoord voorbereid. Daarmee zou het college zich committeren aan de VANG-doelstelling voor 2020 en daarbij de ruimte houden om zelf het tempo en de ambitie te bepalen. Het is echter niet tot ondertekening gekomen. Dit is gekoppeld aan het nieuwe grondstoffenbeleid. In die zin ontbreekt een duidelijk milieukader nu dus nog.

3 Ontwikkelingen

De afval- en grondstoffenwereld is volop in beweging. We zien met elkaar ontwikkelingen op de volgende aspecten/dossiers.

3.1 Landelijk

De **Raamovereenkomst Verpakkingen** 2013-2022 is geëvalueerd maar op dit moment is nog onduidelijk hoe de toekomst er op dit punt uit ziet. Zowel over de verantwoordelijkheid van de gemeenten als de hoogte van de inzamelvergoeding voor de ingezamelde verpakkingen is op dit moment nog geen duidelijkheid.

De P90-normen die de **arbeidsbelasting** voor huisvuilinzamelaars beschrijven, worden herzien, maar zijn dus nog niet vastgesteld. Voor de inzameling van PMD-zakken bestaat nu nog geen norm en de vraag is hoe de nieuwe norm er uit gaat zien en hoe deze de inza-melkosten gaan beïnvloeden.

Al een aantal jaar doen diverse partijen onderzoek om te komen tot **luierrecycling**. Dit heeft anno 2018 concreet geleid tot één installatie bij ARN, waar jaarlijks 5000 ton luierafval uit de Nijmeegse regio kan worden verwerkt. Er zijn nog geen andere initiatieven die op korte termijn tot verwerkingscapaciteit zullen leiden.

Binnen Renewi worden de mogelijkheden voor luierinzameling nog onderzocht. Marjolein levert hier meer informatie over aan.

Renewi zamelt al wel luierafval apart in (veelal in diltargemeenten) bij onder andere kinderdagverblijven. Dit afval wordt meegenomen in de bedrijfsafvalroute en verwerkt tegen een tarief van € 125 per ton.

Met de bouw van een installatie voor **nascheiding** bij AEB en AVR wordt de capaciteit in Nederland flink uitgebreid. De nascheiders richten zich in eerste instantie vooral op het terugwinnen van PMD en in tweede instantie op de organische natte fractie. Een belangrijke reductie van de hoeveelheid restafval wordt verkregen door het drogen van het restafval. In hoeverre er binnen de installaties nog capaciteit beschikbaar is voor het restafval van Lansingerland is niet bekend.

In de wijk Oosterwold in Almere wordt geëxperimenteerd met nieuwbouwwijken op basis van **zelfvoorzienendheid**, wat vooral betrekking heeft op de eigen voedselproductie (groente en fruit) en brandstof/elektriciteit. Dergelijke bouwontwikkelingen kunnen ook effecten hebben op de afvalinzameling.

De invoering van een werkweek van **maximaal 45 uur** heeft consequenties voor de inzetbaarheid van chauffeurs.

De **verwerkingstarieven** van een aantal grondstofstromen fluctueert door onder andere ontwikkelingen in vraag en aanbod op de wereldmarkt. De samenstelling van **papier/karton** verandert richting meer karton en de vergoeding daalt door importverbod vanuit onder andere China. Verwacht wordt dat het verwerkingstarief voor **hout** gunstiger zal worden door toenemende vraag doordat de import vanuit Engeland zal verminderen. Voor **restafval** worden hogere kosten verwacht, omdat het Rijk heeft aangegeven dat de verbrandingsbelasting vanaf 2019 zal gaan stijgen. Hoe groot de stijging wordt ten opzichte van het huidige tarief van € 13 per ton, is nog niet duidelijk.

De **digitalisering** krijgt in alle hoeken van de samenleving een steeds grotere rol. Ook in de wereld van afval en grondstoffen wordt hier in toenemende mate gebruik van gemaakt. Denk bijvoorbeeld aan communicatie (social media), vulgraadsensoren in ondergrondse containers en optimalisatie van inzamellogistiek.

Verwacht wordt dat deze digitalisering de komende jaren verder zal doorzetten en onder andere zal leiden tot tools om het aanbod- en scheidingsgedrag van mensen ook op het gebied van afval te faciliteren en beïnvloeden. Bijvoorbeeld een abonnementenservice voor inzameling van afval: verzamelen op afroep, bijvoorbeeld met gebruikmaking van app. Lijkt goed te passen in de maatschappelijke ontwikkeling dat we steeds meer zaken op maat kunnen kiezen (denk aan providers internet/mobiele telefonie, energieleverancier e.d.). Wat zijn de logistieke en financiële consequenties voor de inzameling?

Op het gebied van **logistiek** zien we al jaren een ontwikkeling richting schonere voertuigen. Met name in binnensteden worden de eisen ten aanzien van voertuigbewegingen steeds strenger. Dit heeft onder andere al geleid tot inzet van kleinere (elektrische) voertuigen in combinatie met distributiecentra aan de randen van de stad, en toepassing van meer retourlogistiek. Ook bij de inzameling van grondstoffen kan dit een rol gaan spelen, eventueel ook door combinatie van fracties in één voertuig.

3.2 Lokaal

Tegelijkertijd met de evaluatie van het huidige afvalbeleidsplan 2014-2018 wordt een **Rekenkamer-onderzoek** uitgevoerd naar de doelmatigheid van het afvalbeleid in de gemeente. De indruk is onder andere dat het ambitieniveau, zoals verwoord in dit beleidsplan, te mager wordt bevonden. Verder worden aanbevelingen verwacht op het gebied van contractmanagement.

De gemeente werkt aan een zogenaamde **Duurzaamheidskaart/visiedocument** waarin de ambitie is opgenomen om in 2050 afvalvrij te zijn. Hoe de term 'afvalvrij' wordt uitgewerkt is op dit moment nog niet geheel bekend. De insteek is om in 2050 'afvalvrij' te zijn. Besluitvorming over de Duurzaamheidskaart/visiedocument is in het najaar van 2018 voorzien.

De **nieuwe gemeenteraad** wordt op 25 april 2018 kort bijgepraat over de stand van zaken in de gemeente en het proces richting het nieuwe grondstoffenbeleidsplan.

De inzameling van papier wordt uitgevoerd met **vrijwilligers** en Renewi MEX en kan nog voor één jaar verlengd worden tot eind 2019. Daarna is het onzeker of er nog bedrijven zijn die de inzameling met vrijwilligers in de avonden willen/kunnen uitvoeren in verband met de risico's die het werken met een vuilniswagen met zich meebrengt. Sommige vrijwilligers lopen één keer per jaar achter de wagen. Doordat de papierprijzen momenteel onder druk staan en de vergoeding aan de verenigingen behoorlijk hoog is, is het break even point inmiddels bereikt. Als dit aanhoudt, dan gaat de papierinzameling voor het eerst sinds juni 2015 voor de gemeente geld kosten.

4 Mogelijke onderdelen toekomstige inzamelstructuur

Grondstoffen algemeen

- Afvalscheiding begint in de keuken. Daar moet het georganiseerd worden. Hoe krijgen we de inwoners zo ver dat zij in hun huidige keukeninrichting middelen gaan toepassen om grondstoffen op een voor hen makkelijke wijze apart te houden?

- Hoog serviceniveau = hoog frequent inzamelen? Bijvoorbeeld Apeldoorn: glas, papier/karton en PMD elke week aan huis ophalen mbv goedkope arbeid. GFT-mini 1x per 2 weken en restafval 1x per 4 weken.

Prikkel op restafval

- De ervaring in andere gemeenten leert dat een prikkel op restafval nodig is – in combinatie met meer service op grondstoffen - om het scheidingsgedrag verder te verbeteren. In Nederland worden de volgende prikkels toegepast:
  - Minder service op restafval:
    - Minicontainer restafval minder vaak legen.
    - Kleinere minicontainers verstrekken voor restafval (niet logisch gezien de 'jonge' leeftijd van de minicontainers in Lansingerland).
    - Restafval op afstand plaatsen (omgekeerd inzamelen).
  - Prijsprikkel:
    - Tarief op restafval ofwel difftar (huishoudens betalen voor het restafval dat zij aanbieden: per keer of per kilo).

GFT

- Voorziening voor alle huishoudens om keukenafval apart te houden. Bij voorkeur inclusief zakje om het bakje schoon te houden en transport in doorgaande beweging mogelijk te maken.
- Verwerking keukenafval – net als nu – integraal met tuinafval.
- Eventueel beschikbaar stellen bigbag voor tuinafval (ophalen bij afvalbrenghstation; op afroep op laten halen).

Papier/karton

- Gescheiden inzameling via minicontainer (laagbouw) en verzamelcontainer (hoogbouw) lijkt geen probleem. Is een schone en droge stroom, die nu al redelijk goed gescheiden wordt.
- Huishoudens krijgen steeds meer karton. Hoe stimuleer je bij de hoogbouw dat dit in de papierverzamelcontainer terecht komt? Is lastig te hanteren.

PMD

- Apart houden van PMD in een zak vinden niet alle inwoners fijn: onhygiënisch, gedoe, neemt ruimte in huis in.
- Mogelijke wijzigingen voor huidige inzameling van PMD via zakken:

- Inzameling via een minicontainer.
- Inzameling in een minicontainer samen met andere 'droge' componenten en sorteren. Vereist dat al het natte organische materiaal apart wordt ingezameld, anders is scheiding niet goed mogelijk en is de kwaliteit van de grondstoffen ook beperkt.
- Inzameling integraal met restafval en nascheiden.

Spullen

- Om hergebruik te stimuleren kan gebruik gemaakt worden van een inzamelmiddel à la de BEST-tas (Boeken, Elektrische apparaten, Speelgoed en Textiel). Inzameling kan plaatsvinden door verenigingen of werkvoorziening.

Restafval

- Keuze inzamelsysteem op wijkniveau à la Lelystad? Heeft keuze op wijkniveau voorgesteld: omgekeerd inzamelen of restafval 1x per vier weken. Resultaten zijn nog niet bekend. Geografische structuur Lelystad en omvang wijken maakt een dergelijke keuze operationeel werkbaar (en rendabel?).
Leerpunt Hellevoetsluis: niet zomaar vraag over gewenst inzamelsysteem aan individuele inwoners voorleggen.
- Inzameling via dure zak is een vergaande diftarvariant die geen investeringen in inzamelmiddelen vraagt. Inzamelkosten worden grotendeels bepaald door de nog vast te stellen P90-norm. Blijven inzamelaars ook in de toekomst bereid tot zakkeninzameling?

Communicatie

- **Ambassadeurs** in de wijken kunnen een belangrijke rol vervullen in het enthousiasmeren van hun mede-wijkbewoners.
- Inzet van **afvalcoaches** lijkt een must bij invoering van een nieuw inzamelsysteem en om met name ook de organisatie in de keuken onder de aandacht te brengen.

Overige ideeën

- Invoering nieuw systeem: in één keer rigoureuus om of in stapjes? Advies Renewi: elke verandering leidt tot discussie, dus bij voorkeur alle veranderingen in één keer doorvoeren.
- Bij invoering nieuw inzamelsysteem is goede voorbereiding en uitgebreide communicatie van groot belang voor succes. Denk ook aan het 'vroeg' legen van verzamelcontainers (bijvoorbeeld bij 50% vulling) om overloop en bijplaatsing te voorkomen.

- Afvalstoffenheffing op wijkniveau differentiëren om afvalscheiding te stimuleren en goed scheidingsgedrag op wijkniveau te kunnen belonen?
- Gebruik maken van goedkope arbeid om hoog serviceniveau te kunnen leveren.

5 Vervolg

Op basis van deze resultaten gaan we een aantal samenhangende toekomstscenario's schetsen en doorrekenen. Deze informatie gebruiken we als input voor de discussie met de raad (september 2018) over de kaders van het nieuwe grondstoffenbeleid. Welke accenten wil de nieuwe raad leggen binnen de afvaldriehoek?

